

Klassieke Olympiaden 2024-2025

Volwassenen Latijn

Vooraf aan de deelnemers

- Een winnende vertaling voldoet aan een aantal voorwaarden. Eerst en vooral moet de brontekst uiteraard correct geïnterpreteerd zijn, waardoor we een juiste inhoud lezen. Daarnaast is de doeltekst ook een aangenaam leesbare en meeslepende tekst, waarbij de sfeer van het origineel bewaard blijft. Zorgvuldige woordkeuze en doordachte zinsbouw dragen bij tot een literair waardevolle Nederlandse tekst.
- Let op: bewerkingen en creatieve eigen versies van het verhaal worden uitgesloten. In een Nederlandse vertaling wordt met alle elementen van de originele tekst *iets* gedaan: er staan in principe geen toegevoegde elementen, anders dan vanuit de noodzaak van het Nederlandse taaleigen. De jury verwacht een vlotte poëtische vertaling zonder de inhoud en vorm van het origineel te verwaarlozen.
- Het is niet de bedoeling dat er reeds gepubliceerde vertalingen worden ingestuurd; verwacht wordt dat de vertaling speciaal met het oog op deze Olympiade is vervaardigd.
- Omdat het niveau van de vertalingen van niet-classici de afgelopen jaren heel hoog was, hebben we sinds vorig jaar besloten bij de beoordelingen geen onderscheid meer te maken tussen classici en niet-classici.
- Wel willen we graag weten of u classicus/classica (in opleiding) bent of niet en van welke vereniging(en) (NKV, VCN, VVG) u eventueel lid bent.
- U kunt uw vertaling vóór 1 februari 2026 sturen naar olympiadeklassiekvolw@gmail.com.

Veel succes!

Inleiding

Gaius Valerius Flaccus (ca. 45 n.Chr. – ca. 90 n.Chr.) leefde ten tijde van de Flavische dynastie. Zijn aan Vespasianus opgedragen epos Argonautica vertelt het verhaal van Jason en de Argonauten en is sterk beïnvloed door de Argonautica van de Alexandrijnse dichter Apollonius Rhodius. Men vermoedt dat Valerius Flaccus onverwachts stierf voor hij zijn werk kon afmaken. Het gedicht breekt immers af in het achtste boek, waar Medea Jason smeekt haar niet terug te sturen naar Colchis. Ondanks de onvolledigheid van het werk, wordt Valerius Flaccus geprezen om zijn levendige karakterbeschrijvingen en zijn vermogen om dramatische spanning op te bouwen. Zijn stijl is eenvoudig en direct: hij vermijdt de overdrijvingen en het vertoon van geleerdheid. Zijn Argonautica bezit heel wat literaire kwaliteiten en vormt een belangrijke schakel binnen de Latijnse epische traditie.

Voor de vertaalwedstrijd lezen we een fragment uit boek II. In hun zoektocht naar het Gulden Vlies passeren Jason en de Argonauten Lemnos. Voor ze daar aankomen, vertelt Valerius Flaccus ons het verhaal van ‘de vrouwen van Lemnos’ van bij het begin.

Lemnos is een ‘Vulcanus-erend’ eiland en sinds Vulcanus Venus in bed met Mars betrapt heeft, zijn alle offers voor Venus weggevalen op dit eiland. De op wraak zinnende Venus ziet haar kans schoon, wanneer de mannen van Lemnos op oorlogsmissie vertrekken. Ze schakelt Fama in. Met de kwalijke Roddel wil ze onrust en achterdocht zaaien bij de vrouwen van Lemnos. Venus slaagt erin de vrouwen zodanig op te hitsen dat zij, gedreven door woede en wanhoop, hun echtgenoten en mannelijke familieleden na hun terugkeer in hun slaap vermoorden. Boek II is een vrij gewelddadig hoofdstuk en het verhaal van de vrouwen van Lemnos toont de extreme daden die mensen kunnen stellen wanneer ze zich verraden voelen.

In het gekozen fragment lezen we fase één van Venus’ plan: de aanzet tot de geruchtenmolen. Voor zijn omschrijving van Fama is Valerius’ duidelijk schatplichtig aan Vergilius en Ovidius, maar de scherpe karaktertekening van Venus in dit fragment toont ons een scherp kantje van de godin van de liefde.

De tekst volgt grotendeels de Teubner-editie van Ehler. De Loeb-uitgave en de tekstkeuzes van Poortvliet werden ook in rekening genomen. Bij de onderliggende tekst zijn af en toe uiteraard andere lezingen te bepleiten, maar we vragen om bij de vertaling de hier gemaakte keuzes te volgen.

Tekst

- 123 Talem diva sibi scelerisque dolique ministram
quaerit avens. Videt illa prior iamque advolat ultro
- 125 impatiens, iamque ora parat, iam suscitatur aures.
Hanc super incendit Venus atque his vocibus implet:
"Vade age et aequoream, virgo, delabere Lemnon
et cunctas mihi verte domos, praecurrere qualis
bella soles, cum mille tubas armataque campis
- 130 agmina et innumerum flatum cum fingis equorum,
adfore iam luxu turpique cupidine captos
fare viros caraque toris inducere Thressas.
Haec tibi principia, hinc rabidas dolor undique matres
instimulet: mox ipsa adero ducamque paratas."
- 135 Illa abit et mediam gaudens defertur in urbem
et primam Eurynomen ad proxima limina Codri
occupat exeam curis castumque cubile
servantem: manet illa viro famulasque fatigat
velleribus, tardi reputant quae tempora belli
- 140 ante torum et longo mulcent insomnia penso.
Huic dea cum lacrimis et nota veste Neerae
icta genas "Utinam non hic tibi nuntius essem,
o soror, aut nostros" inquit "prius unda dolores
obruat, in tali quoniam tibi tempore coniunx
- 145 sic merita, votis quem tu fletuque requiris,
heu furit et captae indigno famulatur amore.
Iamque aderunt thalamisque tuis Threissa propinquat,
non forma, non arte colus, non laude pudoris
par tibi; nec magni proles praeclara Dorycli,
- 150 picta manus uestoque placet sed barbara mento.
Ac tamen hos aliis forsitan solabere casus
tu thalamis fatoque leges meliore penates;
me tua matris egens damnataque paelice proles

exanimat, quam iam miseros transversa tuentem
155 letalesque dapes infectaque pocula cerno.
Scis simile ut flammis simus genus; adde cruentis
quod patrium saevire Dahis. Iam lacte ferino,
iam veniet durata gelu. Sed me quoque pulsam
fama viro nostrosque toros virgata tenebit
160 et plaustro derepta nurus." Sic fata querellas
abscidit et curis pavidam lacrimisque relinquit.

Valerius Flaccus, *Argonautica* II 123-161

Aantekeningen

regel 123 talem ministrum

verwijst naar Fama die net hiervoor omschreven is als een gruwelijk wezen dat de aarde terroriseert. Mensen wijzen haar af en koesteren haar tegelijk.

regel 123 diva

verwijst naar Venus

regel 124 illa

verwijst naar Fama

regel 129 cum

herhaling van cum in regel 128

regel 130 innumerum

= innumerorum

regel 130 adfore ... fare

fari met een A.c.I.

regel 132 Thressa

Thracische vrouw

regel 133 principia

dit zijn de eerste dingen die Fama moet vertellen, mox verwijst naar wat daarna mag volgen

regel 135 illa

verwijst naar Fama

regel 135 defertur

pas. met mediale betekenis

regel 139 reputo, reputare

tellen, rekenen

regel 141 Neaerae

Venus vermomt zich door de kleding te dragen van Neaera. Neaera is een vriendin van Eurynome, of eventueel een zus als we soror in regel 143 letterlijk mogen nemen

regel 142 icta genas

als teken van rouw

regel 143 nostros dolores

'onze (oorzaken van) leed'; onze echtgenoten

regel 146 furit

door liefde

regel 149 Dorycli

naam die ook voorkomt bij (Vergilius' Aeneis 5.620, 647) als notabele Trojaan belangrijke Thracische vrouwen hadden tatoeages op de handen en op het gezicht

regel 150 picta manus, usto mento

regel 157 Dahis

de Dahae leefden dicht bij de Kaspische zee en stonden bekend om hun wreedheid. Zij zijn eigenlijk geen Thraciërs maar Scythen. Valerius Flaccus is niet de eerste dichter die in etnografische feiten weinig precies is.

regel 159 virgata nurus

een gestreepte jonge vrouw; Thracische vrouwen droegen kenmerkende gestreepte kleding

regel 160 plaustro

kar; de Dahae leidden een nomadisch bestaan